A TÚLÉLŐK ÖRÖKSÉGE

— STOLMÁR G. ILONA —

SZIGETHY ATTILA

Rian a föld, a falak dőlnek,
Kék harsonákkal zeng az ég,
S barlangjából a dohos kőnek
Az ember újra fényre lép.
(Tollas Tibor: Október 23.)

Győrött és a Dunántúlon nem ekkor kezdődött a Forradalom. Egy nappal később, október 24-én — Csonka Emil szerint a vidéki események lefolyására legjellemzőbben és egyben legjelentősebb központként — egy 25 főnyi kis csoport elindult a város főutcáján, de mire a városháza elé ért, óriási emberfolyam lett belőle. Nem csoda: a huszonöt ember piros-fehér-zöld nemzetiszínű zászlót vitt magával.

Itt is elkergették a kommunistákat, kiszabadították a rabokat, leszerelték az ÁVH-t, s itt is „szovjet segítséget", páncélosokat és tankokat kértek a reszkető diktátorok, de azokat is elsöpörte az *újra fényre lépő ember.* Egy munkás felolvasta Győr népének követeléseit, három pontot, amelyek mellett később is, mindvégig kitartottak: az orosz csapatok kivonulása; az ÁVH feloszlatása; 90 napon belüli szabad választások.

Október 26-án Győrött már teljessé vált a forradalom győzelme. Megalakult a forradalmi tanács a városháza előtti óriási tömeg nagy lelkesedése közepette. A kommunista funkcionáriusok helyét a tekintélyes, régi politikus, Szabó György foglalta el, az alelnök a parasztpárti politikus, **SZIGETHY ATTILA**, a megye népszerű személyisége lett. *„Pipájával, öltözködésével úgy festett, mint egy angol egyetemi tanár. Régebben már alelnök volt a tanácsban, de Nagy Imréhez fűződő barátsága miatt Rákosi mellőzte."* Mostantól kezdve ő irányította a győri, majd később — megalakulásától — a **Dunántúli Nemzeti Tanácsot.**

S miközben a forradalom győri győzelme jelezte a vidéki diadalt, ugyanezen a napon, 26-án az ÁVH Mosonmagyaróváron vérfürdőt rendezett. Tiszti parancsra válogatás nélkül lőtték a Himnuszt éneklő tömeget. A szó legszorosabb értelmében kaszált a halál, pillanatok alatt 80-90 ember holtan bukott előre. (Később a halottak száma emelkedett.) Az élők védelmet keresve vetették földre magukat, de az ÁVH nem kegyelmezett: kézigránátokat dobált a védekezni képtelen fegyvertelenek közé.

Az angol kommunista lap, a *Daily Worker* kiküldött munkatársa írta: *„Nem volt még figyelmeztető lövés sem... Stefkó József ÁVH-tiszt gépfegyvere szórta a golyót a tömeg sűrűjébe, ÁVH-sok hajigálták a kézigránátot. Négy percig tartott a tüzelés, még a sebesültekre is, akik el akarták vonszolni magukat, hátulról beléjük lőttek."*

Közben Győrből segélycsapatok indultak el Mosonmagyaróvárra, a hadsereg irányításával, felfegyverzett szabadságharcosok. A győri forradalmi tanács megbízottja — akit később ezért Kádárék kivégeztek — **Földes Gábor** színházi rendező győzte meg a vérengző ÁVH-sokat: harcuk már reménytelen.

Október 27-én Budapesten megalakul az új kormány, miközben a Corvin-közben és a Kilián laktanyában iszonyú harcok folynak. Másnapra az is nyilvánvalóvá válik, hogy a kormány és a párt nem tud parancsolni a munkásságnak. A hivatalosan feloszlatott ÁVH „saját felelősségére" tovább folytatja a harcot. Ebben a helyzetben ült össze Győrött 30-án a dunántúli megyék 4—4, a városok 2—2 tagú küldöttsége — mintegy 400 küldött — és megalakították a **Dunántúli Nemzeti Tanácsot.** Vezetője **SZIGETHY ATTILA**, székhelye Győr lett. Felszólították az ország más területein működő forradalmi tanácsokat is a csatlakozásra és döntöttek arról, hogy 24 órán belül tárgyalásokat kezdenek a kormánnyal követeléseikről.

A **Dunántúli Nemzeti Tanács** az ország egész nyugati fele felett gyakorolta a tényleges hatalmat és felmerült a határozott gondolat, hogy ellenkormányt alakítanak, amennyiben Nagy Imre kormánya továbbra is csak egy keskeny ösvényen halad és nem teljesíti a forradalom vérrel kivívott követeléseit, amelyek között az ország semlegességének ENSZ-nél történő azonnali bejelentése, az általános és titkos, többpárti választások, a vidéki nemzeti bizottságok elismerése, a szabadságharcosok képviselőinek és/vagy jelöltjeinek kormányba való bevétele, a szólás- és sajtószabadság biztosítása, stb. szerepeltek.

Fontos tudnunk, hogy a Tanács felhívására a Tiszántúl és a legfontosabb munkásközpont: Csepel is csatlakozott. A kommunista Hollós Ervin *„Kik voltak, mit akartak?"* c. könyvében írta (1967): *„Maga a Dunántúli Nemzeti Tanács megalakulása már lépés volt az ellenkormány létrehozására és november 1-től ez a tanács gyakorlatilag az ellenkormány funkcióit kezdte betölteni: felvette a kapcsolatot nemcsak a dunántúli megyékkel, hanem Miskolc és Eger bizottságaival is: határozatot hoztak egy dunántúli hadsereg felállításáról."*

Ugyancsak itt olvasható a gúnyos hangnemű jellemzés: *„Szigethy Attilának és elvbarátainak az volt az elképzelésük, hogy*

'független, semleges, demokratikus' Magyarországot teremtenek. Szigethy Attila a Parasztpárt volt képviselője szerint 'a magyar szocializmus útja el kell hogy térjen a marxizmus tanításaitól, amelyek idegenek a magyar néptől'..."

SZIGETHY ATTILA — és még 8 társa — a forradalom mártírja lett, de *„elvbarátai"* közül itt él közöttünk legközvetlenebb munkatársa, a forradalom és a **Dunántúli Nemzeti Tanács** munkájának cselekvő résztvevője, **ROKOP JÓZSEF**, akiről Hollós Ervin kommunista „történész" több helyen is említést tesz idézett rémművében: *„... Győrött egyre hangosabban követelték az ellenkormány megalakítását. 28-án délelőtt Rokop József és Germán László vezetésével mintegy 50—60 főnyi felfegyverzett csoport berontott a győri Nemzeti Tanács ülésére..."; „Rokop Józsefet és Germán Lászlót megbízták a Dunántúli Nemzeti Tanács megszervezésével. Még aznap hozzá is fogtak az előkészületekhez. Felhívást bocsátottak ki, sajtó- és tájékoztatási irodát hoztak létre, valamint egy 'hírszerzési szervezési bizottságot'... A hírszerzési bizottság munkáját titkosan végezték... a megyék többségével kapcsolatot létesítettek, mindenekelőtt felvilágosításokat kértek a szovjet csapatok létszámáról, fegyvereiről."*

Hollós **ROKOP JÓZSEFET** is a „szélsőséges reakciós erők" közé sorolja, azokhoz, akiknek programját a Dunántúli Nemzeti Tanács **SZIGETHY ATTILA** vezetésével megvalósította.

*

ROKOP JÓZSEF névre szóló megbízólevelet hordoz magánál: A Dunántúli Nemzeti Tanácstól, **SZIGETHY ATTILA** elnök aláírásával, amely 1956. november 3-án íródott és az *„összes külföldi állami és diplomáciai szervek vezetőinek"* hozza tudomására, hogy Rokop József őt és a Tanácsot teljes joggal képviseli minden kérdésben.

Dicsőséges forradalmunkat november 4-én leverték, így ezt a megbízólevelet Rokop József már nem használhatta a haza javára, hamarosan neki is menekülnie kellett feleségével, Piroskával és (akkor még) három gyermekükkel. De Rokop József egy másfajta megbízólevelet is hordoz: a SZÍVÉBEN, amelyről a 34. évfordulón, Győrött, ugyanazon a helyen, ahol azt a másikat Szigethy Attila számára aláírta, egy bensőséges és mélyen meghatő ünnepség keretében nyilatkozott meg egy Nobel-díjas lengyel költőt idézve:

„A TÚLÉLŐK HORDJÁK AZ ÖRÖKRE ELNÉMÍTOTTAK MEGBÍZÓLEVELÉT."

SZIGETHY ATTILA és mártírtársai nevében mondott köszönetet azért, hogy ennek a megbízatásnak — ő, a túlélő,— ele-

get tehet. **ROKOP JÓZSEF és FELESÉGE** 1990. szeptember 17-én lértehozta a **SZIGETHY ATTILA ALAPÍTVÁNYT 100 000.— dolláros** alaptőkével, az USA-ban és Magyarországon is bejegyezve. Az Alapítvány célja, hogy minden év novemberében anyagi támogatást nyújtson a mártírok hozzátartozóinak és 1956 sebesültjeinek, rokkantjainak, meghurcoltjainak, akiknek 32 éven keresztül a megaláztatás keserű kenyere jutott osztályrészül, ezáltal ma is — bár törvényben már rehabilitálták őket — egy keserves élet utáni kis nyugdíj a „fizetségük", a „kárpótlásuk".

Az első támogatásokat — 20—20 ezer forintot a túlélőknek, 40—40 ezer forintot a Sopronkőhidán nemrég megtalált mártírok (újra) eltemetéséhez — az idén osztották ki először az Alapítvány hazai kuratóriumának döntése alapján. Megrendítő volt látni a zárt körű emlékezésen felsorakozottakat. A kivégzettek hozzátartozóit, akik közül sokan maguk is börtönt viseltek, a mosonmagyaróvári ÁVH-s sortűz megrokkantjait, a túlélő sebesülteket vagy a fiaikat ott elvesztő és azóta is sirató édesanyákat, a férjüket vesztett özvegyeket vagy az apát sirató fiakat. Hangjuk már a Himnusz éneklésekor elcsuklott. Az *„örökre elnémítottak legfontosabb megbízatását, mint örökséget"* nagy alázattal és tisztelettel tejesítő **ROKOP JÓZSEF** személyesen vitte oda mindenkihez a borítékot és szemeikben újra könny csillogott. Hálakönny, az egymásra találás hálájával-örömével. Hála az eddig „elfutottaknak" tartottak felé — mindannyiunk felé! —, akik nem felejtettek, akik — lám! — teljesítik a lélekben hordozott megbízatásokat: a hátramaradottakról való gondoskodást.

Az Alapítvány másik megfogalmazott célja egy méltó emlékmű felállítása az összes dunántúli megye — a „vidék" — összefogására és győzelmére, de az összes mártírjára és meghurcoltjára emlékeztetendő az idők végezetéig. Az emlékmű a tervek szerint Győr városában kerül felállításra és a magyarság támogatásától függően, lehetőleg már a 35. évfordulóra, 1991-ben.

A **SZIGETHY ATTILA ALAPÍTVÁNY** nyitott, bárki csatlakozhat hozzá bármilyen összegű adományával. Kérünk is mindenkit, bárhol éljen is a világban, hogy csatlakozzon, hogy országos méretűvé terjedhessen, minél több rászorulónak nyújthasson anyagi segítséget: a forradalom „kádári következményeit" évtizedeken át elszenvedők érezzék feléjük sugárzó szeretetünket, gondoskodásunkat, a szenvedéseik enyhítésére, a kárpótlásra tett kísérleteinket, hiszen ha jól belegondolunk: az elmenekültek ítéleteit is ők kapták, helyettünk is ők bűnhődtek, szenvedtek, kárpótlásuk jogos és erkölcsi kötelességünk. Mert ahogyan **ROKOP JÓZSE** a Magyar Televíziónak adott interjújában elmondta, és ahogyan azt mindnyájunknak tudnunk és éreznünk

kell: *Az elkövetkezendő magyar kormányok még sokáig nem lesznek abban a helyzetben, hogy úgy kárpótolják az 56-os meghurcoltakat és hozzátartozóikat, ahogyan szeretnék, vagy azok megérdemelnék.*

Nekünk viszont be kell látnunk: nem viselhetik egyedül csak ŐK a következményeket! Segítenünk kell, hogy *„barlangjából a dohos kőnek"* ők is, az egész ország, végre **„újra fényre" lépjen** és már mindörökké ott is maradjon!

*

SZIGETHY ATTILA FOUNDATION
2581 Washington Rd. Pittsburgh, PA 15241
Tel.: (412) 833—7979 Fax: (412) 746—4343

President: Mr. Joseph Rokop

EQUIBANK: Checking Account 585 193 458

— Printed by —
CATHOLIC HUNGARIANS' SUNDAY
1739 Mahoning Ave. • P.O. Box 2464
Youngstown, Ohio 44509 U.S.A.

Megalakult a Dunántúli Nemzeti Tanács

Tegnap délután 4 órakor a Dunántúli Nemzeti Tanácsok, valamint az ország ipari részeiből is összegyült Nemzeti Tanácsok Győrött közös ülésen vitatták meg problémáikat és megállapították, hogy a kormánynak még mindig nem eléggé határozott és erélyes intézkedései következtében a vidék népei nem látják biztositottnak a forradalmi követelések maradéktalan megvalósitását. A túlfűtött forradalmi hevület tüzében szélsőséges indítványok is hangzottak el, amelyek éles vitára adtak alkalmat. Az ország sorsa és jövője feletti mélységes felelősség végül is egyhangú elhatározásra ösztökélte valamennyi kiküldöttet és éljébe nyúló hosszas tanácskozás után a következő határozati javaslatot fogadták el:

1. A Dunántúli Nemzeti Tanácsok alakitották a Dunántúli Nemzeti Tanácsot. A Dunántúli Nemzeti Tanács székhelye Győr.

2. A Dunántúli Nemzeti Tanácsban a csatlakozott megyék Nemzeti Tanácsa 4—4, valamint a megyei jogú városok Nemzeti Tanácsai 2—2 kiküldöttel képviselik magukat.

A tanács teljes mértékben azonositja magát a szabadságharc hőseivel.

3. A Dunántúli Nemzeti Tanács maga állapitja meg szervezetét és ügyrendjét.

4. A Dunántúli Nemzeti Tanács csatlakozásra hivja fel az ország összes Nemzeti Tanácsait, és megállapitja, hogy Borsod megye Nemzeti Tanácsai a Bács-Kiskun megyei Nemzeti Tanáccsal és a Csepeli Munkástanács már csatlakozott.

5. A Dunántúli Nemzeti Tanács elhatározta, hogy a kormánnyal 24 órán belül tárgyalásokat kezd a nemzet követelésének teljesitése érdekében.

6. A Dunántúli Nemzeti Tanács bizonyságot kiván szerezni és biztositékokat kapni a kormány igéreteinek valóravállításáról, elsősorban a szovjet hadseregnek az ország területéről való kivonásáról és annak időpontjáról.

7. A Dunántúli Nemzeti Tanács tudomásul vette a pápai, győri, tatai és a zalaegerszegi honvédalakulatok csatlakozását és azt a határozott igéretét, hogy a népet minden idegen támadás ellen — esetleges felsőbb utasitás ellenére is — megvédi.

A Dunántúli Nemzeti Tanács kivánatosnak tartja Dunántúlon az egységes katonai vezetés megszervezését.

8. A kormány a szovjet csapatok kivonása után, de legkésőbb 1957. január végéig több párt részvételével irjon ki általános és titkos választást.

9. A kormány a helyi illetékes nemzeti tanácsok jóváhagyásával hozza létre a helyi karhatalmi szerveket.

10. Az országgyülés összehivásáig a honvédség és egyéb fegyveres testületek ezredes és ennél magasabb rangú tisztjeit a megalakitandó országos nemzeti tanács jóváhagyásával nevezze ki.

11. A Nemzeti Tanács a kormány összetételére vonatkozóan tárgyalásokat kiván folytatni és biztositani a szabadságharcosok részvételével a kormányban.

12. A kormány jelentse be az ENSZ felé Magyarország semlegességét.

13. Követeljük biztositani a szólás-, sajtó-, gyülekezés- és vallásszabadságot.

14. Amennyiben a kormány nem teljesitené főbb irányelvek szerint lefektetett követelésünket, feltételesen sem ismerjük el.

A jelenleg érvényben lévő sztrájkot folytatjuk és a Budapesti Nemzeti Tanáccsal karöltve tárgyalásokat kezdünk új nemzeti kormány alakitásáról.

A Dunántúli Nemzeti Tanács öttagú küldöttsége haladéktalanul felveszi a kapcsolatot Nagy Imrével a követelések jóváhagyása érdekében.

Győr, 1956. október 30., 23 órakor

A Dunántúl egységes terület és a hozzácsatlakozott Borsod megye, Bács-Kiskun megye és a Csepeli Nemzeti Tanácsok kiküldöttei.

Győr Sopronmegyei Ny. Győr 1956